

Nr 75-200/ 11861

's-Gravenhage, 16 OKT. 1975 19

Bijlage(n) : één

Onderwerp: Lezing "De opzet en werkwijze van
de militaire inlichtingendiensten"

NOTA VOOR: De Voorzitter van het Interservice
Comité II

Info: De Coördinator van de Inlichtingen-
en Veiligheidsdiensten

I.a.a.: De Chef van de Marinestaf
→ De Chef van de Generale Staf
De Chef van de Luchtmachtstaf
De Leden van het Interservice Comité II

Referte: Concept lezing

In bijlage aangeboden het commentaar op het concept van de
lezing "De opzet en werkwijze van de militaire inlichtingendiensten"
met het verzoek dit in het concept aan te brengen, c.q. nader toe
te lichten.

De Voorzitter van het Comité
Verenigde Chefs van Staven
v/d de wnd. Chef Gezamenlijke Staf

CGS BLS
Zaak nr. 010/2/K/75/Conf.
16 OKT. 1975
23.16.5

H. Breeman

H. Breeman
Luitenant-Kolonel

Commentaar

op

"De opzet en werkwijze van de militaire inlichtingendiensten"

1. blz. 2; 24e regel : De hiergenoemde "nationale instructies" nauwkeuriger aan te duiden, zodat tot uitdrukking komt welke en van wie deze afkomstig zijn.
2. blz. 2; 25e regel : Tekst aanvangend bij: "Waar de NAVO zich richtte etc." t/m het woord "zijn" in de 33e regel te vervangen door:
ok
"De Nederlandse defensie kan immers nauwelijks in afzondering worden beschouwd, doch vrijwel uitsluitend als bijdrage aan de gezamenlijke NAVO-defensie tegen de gemeenschappelijke dreiging. Daarom heeft de NAVO behoefte aan inlichtingen betreffende deze dreiging".
3. blz. 2; 33e regel : Tussen "beschikt" en "niet" toe te voegen
ok
"echter zelf".
4. blz. 2; na 37e regel : Toe te voegen:
dul ok
"Om hierin te voorzien stellen de lidstaten, ook Nederland, inlichtingen ter beschikking van de NAVO. ~~Omgekeerd worden door andere lidstaten beschikbaar gestelde inlichtingen aan hen doorgegeven~~".
5. blz. 4; 1e regel : "nog steeds" te vervangen door, "behalve van
ok (vgl 4)
NAVO zijde".
6. blz. 4; 4e regel : Tussen "dat de" en "verwerving" toe te voegen
ok
"nationale", waarbij wordt aangetekend dat verwerving voornamelijk plaatsvindt uit NAVO-bron. *no.*
7. blz. 4; 4e regel : "met" te vervangen door "uit". *no.*
8. blz. 4; 21e regel : ", waar mogelijk, bijdragen aan" te vervangen door "een bescheiden aandeel geleverd in". *?*
9. blz. 5; 14e t/m 17e regel : Het gestelde in deze zin kritisch te vergelijken met het gestelde in de zin in de regels 27 t/m 29.

CONFIDENTIEEL
CGS/825
218 / 2/x / 75/conf-
16 okt 1975
Codem 23.165

DE OPZET EN DE WERKWIJZE
VAN DE MILITAIRE INLICHTINGENDIENSTEN.

I. INLEIDING

Het inlichtingenwerk omvat, zeer algemeen gesteld, twee gebieden waarop activiteiten worden ontplooid en wel:

1. het gebied INLICHTINGEN, waarbij de activiteit zich concentreert op gegevens betreffende die landen, waarvoor belangstelling bestaat;
2. het gebied CONTRA-INLICHTINGEN, waarbij de activiteit zich concentreert op gegevens betreffende activiteiten, welke tegen de eigen veiligheid zijn gericht.

Ik stel mij dan ook voor eerst het gebied INLICHTINGEN te behandelen.

II. INLICHTINGEN

Het onderwerp voor deze bijeenkomst: "de opzet en de werkwijze van de militaire inlichtingendiensten" suggereert voornamelijk een oriëntatie omtrent de wijze waarop wordt gewerkt.

Het lijkt mij echter zinvol de onderwerpsafbakening iets ruimer te kiezen, vandaar dat ik achtereenvolgens de volgende aspecten aan de orde zal stellen:

- A. de inlichtingen-behoefte;
- B. de onderwerpssectoren, welke op basis van die behoefte door de diensten worden behandeld;
- C. de werkwijze in algemene trekken;
- D. enige kanttekeningen bij de structuur van het militaire inlichtingen-potentieel.

A. DE INLICHTINGEN-BEHOEFTTE.

Het behoeft geen betoog dat een nationaal beleid slechts op adequate wijze kan worden gevoerd, indien de vereiste informatie met de vereiste volledigheid, op het juiste tijdstip en in de juiste vorm ter beschikking komt. De vraag is hierbij à priori: "Welke informatie wordt gezocht?"

- Voor defensie -

CONFIDENTIEEL

Voor defensie, evenals voor b.v. buitenlandse zaken, is het een noodzaak om op de hoogte te zijn van ontwikkelingen buiten de landsgrenzen, welke het daadwerkelijk gebruik van militaire middelen waarschijnlijk of mogelijk maken.

5 Afgezien van de vraag omtrent waarschijnlijkheid is het tevens noodzakelijk een inzicht te krijgen in tijdsfactoren, aard, doelstellingen, intensiteiten en de mogelijk directe of indirecte betrokkenheid van het Koninkrijk, wanneer zich militaire conflicten voordoen.

10 Op deze algemene behoefte worden de militaire inlichtingenactiviteiten gericht.

Het KB 437 stelt terzake dat de militaire inlichtingendiensten - ieder voorzover het hun eigen krijgsmachtdeel betreft - tot taak hebben het inwinnen van gegevens omtrent het potentieel en 15 de strijdkrachten van andere mogendheden, welke nodig zijn voor een juiste opbouw en een doeltreffend gebruik van de krijgsmacht. Hierbij is sprake van een strikt nationale en krijgsmacht gerichte behoefte, die bewust zo vaag is gesteld omdat een nauwkeuriger formulering tot gevolg zou hebben, dat bij veranderingen in de inter- 20 nationale situatie of bij veranderingen in de nationale politieke opstelling, telkenmale de tekst van het KB gewijzigd zou dienen te worden. Een ~~is~~ duidelijker afbakening wordt gevonden allereerst in de voor de hoofden van de militaire inlichtingendiensten be- staande nationale instructies en daarnaast eveneens in de terzake

25 dienende Navo-documenten. [Waar de NAVO zich richt op het Warschau- pact als "dreiging", is het logisch dat Navo informatie zoekt om- trent die ontwikkelingen welke, direct of indirect, van invloed kunnen zijn op de intenties en mogelijkheden van deze beredeneerde, potentiële tegenstander.

30 Wanneer U nu de vraag zou stellen, of en waarom nationale inlichtingen-organen zich iets zouden moeten aantrekken van een NAVO-inlichtingen-behoefte, dan kan het antwoord kort en duidelijk zijn: "De NAVO ^{lechter zelf} beschikt niet over enig inlichtingen-potentieel". Zowel Navo Brussel, als b.v. de Major Nato Commanders zijn voor 35 hun informatie geheel afhankelijk van de lidstaten. Zonder de inlichtingen-activiteiten der lidstaten zou het bondgenootschap dus verstoken blijven van iedere beleids-ondersteunende informatie.

- B. DE ONDERWERPSSECTOREN -

→
p. 2
VCS
informatie

+
punt 4 VCS

B. DE ONDERWERPSSECTOREN.

In de werksfeer wordt de globaal aangeduide behoefte vertaald in onderwerpssectoren welke, rekening houdend met bestaande beperkingen, worden "behandeld".

Wanneer men in gedachte houdt dat hier sprake is van analyses en beoordeling van strijdkrachten en de waarschijnlijkheid van inzet hiervan, kunnen de belangrijkste sectoren van interesse als volgt worden samengevat:

1. strategie, met de nadruk op militaire strategie;
2. strijdkrachten, met in het bijzonder het gebruik, de inzet en de technische mogelijkheden daarvan, waarbij uiteraard aandacht wordt besteed aan civiele/militaire topstructuur en para-militaire organisaties;
3. niet strikt militaire aspecten, die betrekking hebben op politieke, economische en technologische ontwikkelingen, van invloed op krachtsverhoudingen en intenties.

Tenslotte dient hier uiteraard te worden genoemd de consequente bewaking van de actuele situatie met inbegrip van "waarschuwingsactiviteiten".

De middelen voor deze activiteiten zijn aanwezig bij de militaire inlichtingendiensten, waarbij moet worden aangetekend dat de structuur der drie diensten niet identiek is.

C. DE WERKWIJZE.

Om in algemene trekken de werkwijze te belichten, verdient het aanbeveling een onderscheid te maken tussen de werkwijze binnen de diensten en de rapportage naar buiten.

Allereerst de interne gang van zaken.

Het inlichtingen-proces verloopt in alle omstandigheden volgens de logische lijn : - verwerken - verwerven - verspreiden - .

De eerste activiteit "het verwerven van gegevens" levert in de praktijk de grootste problemen op bij iedere dienst, van welke natie dan ook.

- De benodigde informatie -

*15 vers
T "beheer van NAVO zijde"*

De benodigde informatie wordt nog steeds niet aangeboden, doch moet worden gezocht met alle hiervoor bruikbare middelen. Om ons te beperken tot de Nederlandse militaire inlichtingendiensten kan worden gesteld, dat de ^{nekimule}verwerving voornamelijk plaats vindt met een beperkt aantal ^{uit}eigen bronnen, met technische hulpmiddelen, via relaties met buitenlandse zusterdiensten en uit open bronnen. Daarnaast nog de producten van het nationale verwervings-orgaan, de inlichtingendienst buitenland, welke tot taak heeft het verzamelen van gegevens betreffende het buitenland, welke voor de regering van belang kunnen zijn.

Deze totaliteit aan verworven gegevens wordt systematisch beoordeeld. Deze methodische evaluatie, waarbij zowel gegeven als bron worden beoordeeld, is een absolute noodzaak om te komen tot wat verstaan wordt onder inlichtingen.

Waar het buiten het kader van deze oriëntatie zou vallen om in detail in te gaan op de technieken welke worden gebruikt, meen ik er goed aan te doen om nu Uw aandacht te vestigen op het wezens-kenmerk van iedere inlichtingendienst, namelijk de "verspreiding" van informatie, of wel de rapportage. De militaire inlichtingendiensten verzorgen - ieder binnen de grenzen van het eigen takenpakket - zowel periodieke als incidentele rapportage aan nationale afnemers. Daarenboven wordt, waar mogelijk, ^{een beschermd aandeel gekend in} bijgedragen aan de informatie-verzorging ten behoeve van Navo-organen die, zoals ik al zei, afhankelijk zijn van rapportage door de lidstaten.

D. KANTTEKENINGEN BIJ DE STRUCTUUR.

Om nu een oordeel te kunnen vellen over doelgerichtheid en doelmatigheid dient een antwoord te worden gevonden op de volgende vragen:

- Is het verwerkings-potentieel in kwantitatieve en kwalitatieve zin voldoende om in de gemiddelde informatiebehoefte te voorzien?
- Is de huidige structuur in staat een doelmatige inlichtingen-productie te verzorgen?
- Wordt bij de huidige structuur en werkwijze de informatie-verzorging voor het hoogste beleids- en planningsniveau in voldoende mate gegarandeerd?

- Ik meen -

Ik meen te mogen stellen dat het beschikbare verwerkings-potentieel redelijk voldoende moet worden geacht. Waar de huidige structuur gebaseerd is op het krijgsmachtdeel gebonden zijn, legt elk der diensten zich toe op de voor zijn krijgsmachtdeel bestaande specifieke behoeften.

Ten aanzien van interservice-onderwerpen, zoals militaire strategie en beoordelingen van de algemene militaire situatie, doch ook bij de niet strikt militaire onderwerps-sectoren, is goed overleg dan ook een eerste vereiste.

10 De samenwerking tussen de hoofden van de militaire inlichtingen-diensten o.a. in het regelmatig bijeenkomende comité II is dusdanig, dat voldoende waarborg is ingebouwd om een alleszins aanvaardbare werkwijze mogelijk te maken.

Daarenboven vindt coördinatie tussen deze diensten en de overige
15 in het KB vermelde inlichtingen- en veiligheidsdiensten plaats in het Comité Verenigde Inlichtingendiensten Nederland, onder voorzitterschap van de in het KB genoemde coördinator.

Rest nog de vraag of de informatie-voorziening voor de defensie-top en in indirecte zin voor het Kabinet, voor wat betreft militaire
20 inlichtingen-aspecten in voldoende mate is gewaarborgd. Meer in het bijzonder ten behoeve van juist deze informatie-voorziening ligt het in de bedoeling in de toekomstige Defensie-Staf een "inlichtingen-element" Defensie-Staf te creëren, dat in staat is een geïntegreerd inlichtingenbeeld op te bouwen, gebaseerd op geëvalueerde gegevens
25 van de drie militaire inlichtingendiensten en uit relevante rapporten/studies uit andere bronnen en dit geïntegreerde inlichtingenbeeld te beoordelen op de operationele betekenis. Tevens zou het hoofd van dit element de bevoegdheid moeten hebben om - waar nodig - de werkzaamheden van die diensten te coördineren.

t.b.v. de inlichtingenbehoefte D S
m.z.i.j.

III. CONTRA-INLICHTINGEN.

Mocht ik mij tot nu toe beperkt hebben tot het aspect "inlichtingen", thans acht ik het nuttig over te gaan tot de behandeling van het tweede gebied n.l. dat der CONTRA-INLICHTINGEN.

Het KB stelt terzake dat de militaire inlichtingendiensten - ieder voorzover het hun eigen krijgsmachtdeel betreft - tot taak hebben het inwinnen van gegevens, welke nodig zijn voor het treffen van maatregelen:

1. ter voorkoming van activiteiten, die ten doel hebben de veiligheid of paraatheid van de krijgsmacht te schaden;
2. ter beveiliging van gegevens binnen de krijgsmacht, waarvan de geheimhouding geboden is;
3. ter bevordering van een juist verloop van mobilisatie en concentratie der krijgsmachten.

Ik wil hierbij onderscheiden:

- A. de veiligheidstaak;
- B. de eigenlijke contra-inlichtingentaak.

A. DE VEILIGHEIDSTAAK.

Onder veiligheid wordt in dit verband verstaan een toestand waarbij:

1. geklassificeerde gegevens betreffende de gevechtswaarde van de krijgsmacht niet in handen van onbevoegden kunnen vallen;
2. sabotage, spionage of subversieve activiteiten niet kunnen plaatsvinden.

Waar elke commandant verantwoordelijk is voor de veiligheid binnen zijn onderdeel moet v.w.b. dit gedeelte van de opgedragen taak gedacht worden aan maatregelen te treffen door die verantwoordelijke commandant ter uitvoering van gegeven richtlijnen.

Het formuleren van deze zo noodzakelijke richtlijnen omvat het geven van aanwijzingen omtrent de inzet van personeel, in hoeverre dit geklassificeerde functies mag bezetten, dan wel geklassificeerde stukken mag behandelen.

In het bijzonder verdient daarbij aandacht de indeling van dienstplichtigen, die alleen al door het feit dat zij, wanneer een bepaalde opleiding wordt gegeven, als het ware automatisch daar terecht komen, waar kennisneming van geklassificeerde zaken noodzakelijk is.

Andere richtlijnen hebben betrekking op de beveiliging van materieel. Niet alleen op de beveiliging van geklassificeerd materieel, maar evenzeer op de beveiliging van zeer kostbaar en/of moeilijk vervangbaar materieel.

- Vanzelfsprekend -

- 7 -

Vanzelfsprekend dient eveneens gedacht te worden aan de grote hoeveelheid geclassificeerde documenten omtrent de behandeling waarvan, zoals verzending, opleg en kennisname richtlijnen noodzakelijk zijn. Theoretisch is het geven van richtlijnen op al deze gebieden niet zo moeilijk, anders wordt het echter, wanneer wij als praktijk-omstandigheid in aanmerking nemen, dat zoveel mogelijk personeel zoveel mogelijk functies moet kunnen bekleden o.a. om het personeel optimale kansen te kunnen bieden. De richtlijnen dienen dus een compromis te vormen tussen twee uitersten: maximale veiligheid en maximale inzet-mogelijkheid.

Ook bij de beveiliging van materieel is het basis-recept eenvoudig : zorg dat er nimmer onbevoegden kunnen beschikken over geklassificeerd, kostbaar of moeilijk vervangbaar materieel en creëer daartoe een maximale beveiliging en bewaking.

Hier nu is de moeilijkheid en U kent deze: bewaking kost veel personeel en behoort tot de vervelendste taken die men militairen - en zeker de dienstplichtigen - kan opdragen. Wel biedt een uitwijken naar technische beveiligings-middelen enig soulaas.

Voor richtlijnen op het gebied van documenten-veiligheid geldt in zekere mate ook wat eerder werd gezegd over personeel en materieel.

Maximale beveiliging van documenten impliceert dat er zeer moeizaam mee gewerkt kan worden. Toch moeten deze documenten praktisch hanteerbaar blijven, derhalve wederom een streven naar een compromis.

Voor wat betreft de noodzakelijke controle op de uitvoering brengt dit mede, dat het contra-inlichtingenpersoneel zich heeft af te vragen wat werkelijk haalbaar is voor de verantwoordelijke commandant, daarnaast of dit haalbare voldoende is. Wordt dit laatste ontkennend beantwoord, dan dienen zij de commandant nader te adviseren hoe het noodzakelijke alsnog kan worden bereikt. Een zodanige werkwijze is slechts mogelijk, indien door de contra-inlichtingen-specialisten een volledige veiligheidsanalyse van het betrokken object wordt gemaakt.

Hiermede maak ik als het ware een automatische overgang naar wat ik eerder noemde:

- B. DE EIGENLIJKE CONTRA-INLICHTINGENTAAK -

B. DE EIGENLIJKE CONTRA-INLICHTINGENTAAK

Daaronder verstaan wij tot inlichtingen verwerkte gegevens betreffende spionage, sabotage en subversieve activiteiten, bedreven door, of ten gunste van vreemde mogendheden alsmede bedreven door revolutionaire, politieke organisaties.

Veiligheidsanalyses van de objekten, óók wel genoemd beoordelingen of appreciaties zijn een eerste voorbeeld, die der zogenaamde militaire sleutelpunten een tweede. Bij de analyses blijvende, passen als derde in deze groep de beoordelingen der territoriale gezagsgebieden ten behoeve van de territoriale commandanten. Déze toch zijn naast hun beveiligingstaken ten opzichte van objekten en sleutelpunten, in oorlogstijd verantwoordelijk voor de beveiliging van het gehele gezagsgebied, die van de mobilisatie en de concentratie der strijdkrachten in het bijzonder.

Een tweede taak hangt samen met de activiteiten van de inlichtingendiensten van de potentiële tegenstander. Zoals bekend mag worden geacht zijn deze diensten zeer actief. Bij hun activiteiten beschikken zij over zeer ruime personele en materiële middelen. Bovendien is hun onderlinge samenwerking goed en worden de voornaamste activiteiten strak gecoördineerd en feitelijk vanuit de centrale diensten der USSR geleid.

Waar nu de vijandelijke diensten zowel gebruik maken van officiële vertegenwoordigers (al of niet met diplomatieke status), handelsmissies, zakelijke vestigingen als van normale agenten, volgen hieruit voor de Nederlandse veiligheidsdiensten vele taken. Binnen het raam der militaire veiligheid o.a. waken tegen loslippigheid, slordigheid met documenten e.d. Vervolgens de meer direkte taken: nagaan of niet gepoogd wordt om door middel van agenten militaire gegevens te bemachtigen, volgen en observeren van officiële militaire vertegenwoordigers (of het hun toegevoegde personeel).

Als nevengebied ware nog te noemen de technische maatregelen ter voorkoming of onderkenning van o.a. afluister-methoden door de vijandelijke diensten.

/Vervolgens zou ...

Vervolgens zou ik gaarne iets willen zeggen over de agitatie tegen en in de krijgsmacht.

Allereerst dit: het is duidelijk dat in het algemeen de agitatie tegen de krijgsmacht - daar deze voornamelijk wordt bedreven vanuit een politiek dan wel levensbeschouwelijk standpunt - géén zaak is voor de krijgsmacht-inlichtingendiensten. Niettemin is het helaas zo dat enkele kleinere groeperingen actief in het veld der agitatie tevens - of voornamelijk - ageren binnen de krijgsmacht. In het bijzonder dient hierbij gerekend te worden met het feit dat agitatoren bij voorkeur hun agitatie bedrijven onder dekmantel.

De agitatie vindt dus zelden of nooit plaats als afzonderlijk fenomeen, doch wordt voor een groot deel bedreven onder het mom van bijvoorbeeld zogenaamde VVDM-activiteiten. Hoe uiteenlopend de achtergronden van waaruit de agitatie in de onderdelen ook wordt bedreven, als grootste gemene deler zien wij meestal een aantasting van het moreel.

Vanzelfsprekend ligt het accent voor het contra-inlichtingpersoneel hier nog meer op het adviseren van commandanten en het observeren of en zo ja bepaalde veiligheids-risico's, bijvoorbeeld ten aanzien van de beveiliging van materieel en documenten, worden gelopen, dan in het verkrijgen van primaire gegevens.

Ook voor wat betreft de militaire contra-inlichtingendiensten dienen wij een oordeel te vellen over de doelgerichtheid en de doelmatigheid. Voor wat betreft de doelgerichtheid is dit niet zo moeilijk. De eisen te stellen aan een goede militaire veiligheid zijn duidelijk, terwijl over de noodzaak daarvan geen verschil van mening kan bestaan.

Ook de vijandelijke inlichting-activiteiten en de agitatie zijn gekende grootheden.

Alhoewel de doelmatigheid zich minder goed doet beoordelen, staat in elk geval vast dat de toelevering van gegevens door de BVD als goed kan worden beoordeeld, terwijl dit zelfde geldt voor de coördinatie met de BVD en die van de diensten onderling.

PAF CGS/BLS

FD/~~ST~~

l & Veiligh

teller kol Floor

atum 31-10-75

FICHE t.b.v. vergadering ~~XXXXXX~~

COMITE VCS-A d.d. -3 november 1975----

~~XXXXXX~~

Onderwerp: De opzet en werkwijze van de militaire inlichtingendiensten

chtereenvol-
ens naar

~~XXXXXXXXXX~~

415
C:1 *ant.*

lv ~~CGS/BLS~~:

h Kab:

A. Voorgeschiedenis

1. De vaste Kamercommissie wenst een briefing over de militaire inlichtingendiensten.
2. De ontwerp briefing werd voor Mindef gegeven en resulteerde in de bijgevoegde briefing. (RA I)
3. Hierop werd in eerste instantie door VVCS schriftelijk kritiek geleverd, hetgeen door Com II conform bijgevoegde brief werd beantwoord. (RA II)
4. Thans heeft wederom VVCS mondeling aan Vz Com II tekstvoorstellen gedaan.

B. Probleemstelling

Zijn de wijzigingsvoorstellen VVCS op de tekst aanvaardbaar?

C. Beschouwing

1. Blz 4 regel 3 het woord "voornamelijk" schrappen

a. De werkwijze wordt besproken. Hierbij wordt eerst gesteld dat van NAVO-zijde informatie wordt ontvangen, alsmede de nationale verwerving vermeld.

M.i. meent Vz VCS ten onrechte dat NAVO een belangrijke leverancier is, terwijl juist NAVO afhankelijk is van nationale bijdragen.

De realiteit is dat de nationale verwerving "voornamelijk" plaatsvindt met eigen bronnen, technische middelen en via bilaterale relaties, etc.

Het woord "voornamelijk" is onmisbaar omdat het de werkelijkheid weergeeft.

2. Voorstel het gestelde op blz 5 regel 10-18

"De samenwerking tussen de hoofden van de militaire inlichtingendiensten o.a. in het regelmatig bijeenkomende Comité II is dusdanig, dat voldoende waarborg is ingebouwd om een alleszins aanvaardbare werkwijze mogelijk te maken.

ML (202)

Daarenboven vindt coördinatie tussen deze diensten en de overige in het KB vermelde inlichtingen- en veiligheidsdiensten plaats in het Comité Verenigde Inlichtingendiensten Nederland, onder voorzitterschap van de in het KB genoemde coördinator".

te vervangen door:

"De activiteiten van de drie militaire inlichtingendiensten enerzijds worden anderzijds gecoördineerd met de twee overige in het KB vermelde inlichtingen en veiligheidsdiensten in het CVIN onder voorzitterschap van de in het KB genoemde coördinator".

Ten aanzien van voorgestelde tekst zij opgemerkt dat:

(1) de uitdrukking "enerzijds" veel vraagtekens oproept. Anders gezegd de tekst is volkomen onduidelijk.

Mogelijk een aanloop van voorsteller - ten onrechte - om in later stadium het hoofd van het inlichtingenelement DS in het CVIN als krijgsmachtvertegenwoordiger op te voeren, wat rechtens uitgesloten is,

(2) niet de werkelijkheid, als in bestaande tekst tot uitdrukking wordt gebracht. Zeker een briefing van de vaste commissie inlichtingen en veiligheidsdiensten gedooft zo iets niet.

D. Standpunt CGS

De oorspronkelijke tekst onverkort handhaven.

CVCS dd 3/11

ad C 1: accord.

ad C 2: ^(na lange discussie) Overeenstemming bereikt op:

--- Daarenboven vindt coördinatie tussen de binnenlandse, de buitenlandse - en de militaire inlichtingen - en veiligheidsdiensten plaats in het Comité ---

40/01/ml/Kab.
classificatie:

CONFIDENTIEEL

MINISTERIE VAN DEFENSIE
STAF CUS/B.

KABINET

Datum : 5 NOV. 1975

Onderwerp: *Opzet en overname mil.
mil. diensten*

Achtereenvolgens
naar:

Inl

Punt ~~(ex)~~ 5
Notulen 963 VCS vergadering
van 3-11-75
nr -

Z.O.Z.

De voorzitter blijft, c.f. zijn voorstel tekst wijziging op blz 5, van mening dat de coördinatie tussen de drie MID's niet valt onder de taak van de Vz CVIN. De Vz CVIN coördineert tussen de Binnenlandse- Buitenlandse- en Militaire Inlichtingendiensten.

5.3. Na een korte discussie besluit het comité in de geest van het betoog van de voorzitter de 14e en 15e regel van blz 5 als volgt te wijzigen:

"Daarenboven vindt coördinatie tussen de Binnenlandse- Buitenlandse- en Militaire Inlichtingen- en Veiligheidsdiensten plaats".

5.4. Desgevraagd door CMS deelt de voorzitter mede geen bezwaar te hebben tegen het handhaven van de laatste regel van blz 5.

5.5. De aldus gewijzigde lezing zal door de voorzitter worden aangeboden aan mindef.

963-4
Actie VCVCS

Ref.: Vz Comité II SM.99373/0732/75/C dd 22-10-75 CONFIDENTIEEL

- 5.1. Op voorstel van CMS gaat het comité accoord dat in de 3e regel van boven op blz 4 het woord "voornamelijk" blijft staan.
- 5.2. Naar aanleiding van de verwijzing van CMS naar de instructie Vz CVIN, merkt de voorzitter op dat:
- a. de bedoelde instructie gedateerd 13 februari 1956 is gebaseerd op het vervallen KB nr 51 dd 8 aug. 1949 zoals blijkt uit Art VII-1 van het vigerende KB 437 dd 5 aug 1972. (Leden van Comité II zijn bij herhaling door hem op dit feit gewezen)
 - b. de Militaire Inlichtingendiensten vide Art IV-3 werkzaam zijn onder verantwoordelijkheid van de minister van defensie. Vide Art IV-5 van het huidige KB quote kan de minister van defensie nadere voorschriften geven omtrent de organisatie, de werkwijze en het beheer van de Militaire Inlichtingendiensten unquote. I.e.a. is bij zijn weten niet gebeurd.
 - c. de taak van Vz CVIN in hoofdstuk II van het KB II-1 uiteengezet wordt, hij heeft tot taak quote de werkzaamheden van de inl.- en veiligheidsdiensten te coördineren unquote en is daarvoor verantwoordelijk aan de Minister Pres., Min.v.Alø .Zaken (Art II-2). In Art I-1 worden de Mil. Inl.diensten hierbij als "één complex" beschouwd.
 - d. Uit het eerdergestelde (b.+c.) leidt de Vz af dat Vz CVIN blijkens het KB niet tot taak heeft de drie Militaire Inl.diensten onderling te coördineren. Ook de verantwoordelijkheid van de minister van defensie voor deze diensten en de verantwoordelijkheid van Vz CVIN t.o.v. de Min. President duidt niet in die richting, integendeel.
 - e. Het eerdergestelde echter niet uit sluit, integendeel het houdt in dat - o.m. door het feit dat er drie Mil. Inl.diensten zijn - Vz CVIN in het kader van zijn specifieke taak met de hoofden van de drie afzonderlijke Mil.Inl.diensten coördineert. De Vz acht de tekst op blz 5 van van de briefing in dit licht gezien niet eenduidig en open voor onjuiste interpretaties en heeft om die reden een tekstwijziging voorgesteld. [7]

Notulen 14/10 1975

CONFIDENTIEEL

Voorzitter Comité Verenigde
Chefs van Staven
Iaa CMS
CGS
CLS
VCVIN
Leden Interservice Comité II

S.M. 99373/0732/75/of

22 oktober

75

Lezing "De opzet en werkwijze van de militaire inlichtingendiensten"

bijln.: - 1 -

Referte: VCVCS 75-200/11861 van 16 oktober 1975

Naar aanleiding van het op vrijdag 17 oktober 1975 door Uw Chef Gezamenlijke Staf telefonisch aan mij gerichte verzoek doe ik U in bijlage toekomen de, in opdracht van MINDEF, ingekorte lezing zoals die werd overeengekomen in Comité II.

Door Comité II werden van Uw commentaar vervat in referte de punten 2, 3, 5 en 8 zonder meer verwerkt in deze bijlage.

Voor wat betreft de overige punten in de visie van Comité II als volgt:

n.a.v. punt 1: De "nationale instructies" zijn vastgelegd voor:

- a. de MARID in: - de Verzameling van Verordeningen voor de Koninklijke marine, deel 185 (VVKM 185), vastgesteld bij Beschikking van de Minister van Defensie van 19 januari 1960, no 657697, laatstelijk gewijzigd op 12 oktober 1972, no. 939303/657697 - ;
- b. de LAMID in: - de brief van de CGS van 12 oktober 1972, no. KAB-72/172 DG - ;
- c. de LUID in: - de Taakinstructie voor het Hoofd van de Sectie Inlichtingen (Sectie L-2) van de Luchtmachtstaf van 20 november 1971.

Aangenomen wordt dat het niet in U bedoeling ligt een dergelijke aanduiding op te nemen in deze ingekorte lezing.

n.a.v. punt 4: Gemeend wordt dat het gestelde in de tweede zin reeds ligt besloten in de eerste zin van Uw commentaar, welke letterlijk werd

H/ED

/overgenomen. ...

CONFIDENTIEEL

22 oktober 1975

CONFIDENTIEEL

overgenomen. Bovendien komt het gestelde in die tweede zin reeds tot uitdrukking in de conform punt 5 van Uw commentaar gewijzigde laatste regel op bladzijde 3 van de ingekorte lezing.

- n.a.v. punt 6: De door U voorgestelde wijziging werd aangebracht. Comité II is echter van mening dat de in punt 6 vervatte aantekening omtrent de verwerving onjuist is en dus in tegenspraak met het gestelde op bladzijde 4 van de ingekorte lezing regel 1 t/m 9.
- n.a.v. punt 7: Comité II is van mening dat het woord "net" dient te worden gehandhaafd aangezien bedoeld wordt op het actief sturen van een beperkt aantal bronnen door de betrokken inlichtingendienst.
- n.a.v. punt 9: Uit een kritische vergelijking van de door U bedoelde regels blijkt dat regels 14 t/m 17, spreken over de coördinatie betreffende de in het KB vermelde diensten: BVD, IDB en Militaire Inlichtingen Diensten, terwijl in regels 27 t/m 29 sprake is van coördinatie ten behoeve van de inlichtingenvoorziening van de Defensie-Staf. Om elk misverstand te voorkomen is dit in de laatste regel op bladzijde 5 van bijlage tot uitdrukking gebracht.

Tenslotte deel ik U mede dat ten behoeve van MINDEF, een extra exemplaar van de ingekorte lezing is gevoegd.

DE VOORZITTER VAN HET
LIFTERSERVICE COMITÉ II,

M.W. Rutgers
kapitein ter zee

CONFIDENTIEEL

COMITE VERENIGDE CHEFS

VAN STAVEN
Voorzitter

CONFIDENTIEEL

A A N T E K E N I N G

Nr. : 75-200/12825

Bijlage : één

Onderwerp: Lezing "De opzet en werkwijze van de militaire inlichtingen diensten.

voor : De Minister van Defensie
d.t.v. de Secretaris-Generaal
I.a.a.: de Chef van de Marinestaf
→ de Chef van de Generale Staf
de Chef van de Luchtmachtstaf

's-Gravenhage, 6 NOV. 1975

in de registratie

Referte : VCS nr. 75-200/11013, dd. 26 september 1975 (niet aan allen)

In aansluiting op mijn aantekening van 26 september j.l. onder nr. 75-200/11013 hierbij aangeboden de schriftelijke tekst van de ingekorte lezing "De opzet en werkwijze van de militaire inlichtingendiensten!"

De C G S BLS
2000 719 / 1/75 / <i>Kauf</i>
6 NOV. 1975
Code nr 12

De Voorzitter van het Comité
Verenigde Chefs van Staven,
v/d de Chef Gezamenlijke Staf,

I.C. de REGT
Commandeur

CONFIDENTIEEL

DE OPZET EN DE WERKWIJZE
VAN DE MILITAIRE INLICHTINGENDIENSTEN

I. INLEIDING

Het inlichtingenwerk omvat, zeer algemeen gesteld, twee gebieden waarop activiteiten worden ontplooid en wel:

1. het gebied INLICHTINGEN, waarbij de activiteit zich concentreert op gegevens betreffende die landen, waarvoor belangstelling bestaat;
2. het gebied CONTRA-INLICHTINGEN, waarbij de activiteit zich concentreert op gegevens betreffende activiteiten, welke tegen de eigen veiligheid zijn gericht.

Ik stel mij voor eerst het gebied INLICHTINGEN te behandelen.

II. INLICHTINGEN

Het onderwerp voor deze bijeenkomst: "de opzet en de werkwijze van de militaire inlichtingendiensten" suggereert voornamelijk een oriëntatie omtrent de wijze waarop wordt gewerkt.

Het lijkt mij echter zinvol de onderwerpsafbakening iets ruimer te kiezen, vandaar dat ik achtereenvolgens de volgende aspecten aan de orde zal stellen:

- A. de inlichtingen-behoefte;
- B. de onderwerpssectoren, welke op basis van die behoefte door de diensten worden behandeld;
- C. de werkwijze in algemene trekken;
- D. enige kanttekeningen bij de structuur van het militaire inlichtingen-potentieel.

A. DE INLICHTINGEN-BEHOEFTE

Het behoeft geen betoog dat een nationaal beleid slechts op adequate wijze kan worden gevoerd, indien de vereiste informatie met de vereiste volledigheid, op het juiste tijdstip en in de juiste vorm ter beschikking komt.

De vraag is hierbij à priori: "Welke informatie is benodigd?"

/Voor defensie, is...

Voor defensie is het een noodzaak om op de hoogte te zijn van ontwikkelingen buiten de landsgrenzen, welke het daadwerkelijk gebruik van militaire middelen waarschijnlijk maken.

Afgezien van de vraag omtrent waarschijnlijkheid is het tevens noodzakelijk een inzicht te krijgen in tijdsfactoren, aard, doelstellingen, intensiteiten en de mogelijke betrokkenheid van het Koninkrijk, wanneer zich militaire conflicten voordoen.

Op deze algemene behoefte worden de militaire inlichtingenactiviteiten gericht.

Het KB 437 stelt terzake dat de militaire inlichtingendiensten - ieder voorzover het hun eigen krijgsmachtdeel betreft - tot taak hebben het inwinnen van gegevens omtrent het potentieel en de strijdkrachten van andere mogendheden, welke nodig zijn voor een juiste opbouw en een doeltreffend gebruik van de krijgsmacht.

Hierbij is sprake van een strikt nationale en krijgsmacht gerichte behoefte, die bewust zo vaag is gesteld omdat een nauwkeuriger formulering tot gevolg zou hebben, dat bij veranderingen in de internationale situatie of bij veranderingen in de nationale politieke opstelling, telkenmale de tekst van het KB gewijzigd zou dienen te worden. Een duidelijker afbakening wordt gevonden allereerst in de voor de hoofden van de militaire inlichtingendiensten bestaande nationale instructies en daarnaast eveneens in de terzake dienende NAVO-documenten. De Nederlandse Defensie kan immers nauwelijks in afzondering worden beschouwd, doch vrijwel uitsluitend als bijdrage aan de gezamenlijke NAVO-defensie tegen de gemeenschappelijke dreiging. Daarom heeft de NAVO behoefte aan inlichtingen betreffende deze dreiging. De NAVO-hoofdkwartieren beschikken echter zelf niet over enig inlichtingen-potentieel. Zowel NAVO Brussel, als b.v. de Major Nato Commanders zijn voor hun informatie geheel afhankelijk van de lidstaten. Zonder de inlichtingenactiviteiten der lidstaten zou het bondgenootschap dus verstoken blijven van iedere beleids-ondersteunende informatie. Om hierin te voorzien stellen de lidstaten, ook Nederland, inlichtingen ter beschikking van de NAVO.

B. DE ONDERWERPSSECTOREN

In de werksfeer wordt de globaal aangeduide behoefte vertaald in onderwerpssectoren welke, rekening houdend met bestaande beperkingen, worden "behandeld".

Wanneer men in gedachte houdt dat hier sprake is van analyses en beoordeling van strijdkrachten en de inzet hiervan, kunnen de belangrijkste sectoren van interesse als volgt worden samengevat:

1. strategie, met de nadruk op militaire strategie;
2. strijdkrachten, met in het bijzonder het gebruik, de inzet en de technische mogelijkheden daarvan, waarbij uiteraard aandacht wordt besteed aan civiele/militaire topstructuur en para-militaire organisaties;
3. niet strikt militaire aspecten, die betrekking hebben op politieke, economische en technologische ontwikkelingen, van invloed op krachtsverhoudingen en intenties.

Tenslotte dient hier uiteraard te worden genoemd de consequente bewaking van de actuele situatie met inbegrip van "waarschuwingsactiviteiten".

De middelen voor deze activiteiten zijn aanwezig bij de militaire inlichtingendiensten, waarbij moet worden aangetekend dat de structuur der drie diensten niet identiek is.

C. DE WERKWIJZE

Om in algemene trekken de werkwijze te belichten, verdient het aanbeveling een onderscheid te maken tussen de werkwijze binnen de diensten en de rapportage naar buiten.

Allereerst de interne gang van zaken.

Het inlichten-proces verloopt in alle omstandigheden volgens de logische lijn: - verwerven - verwerken - verspreiden -.

De eerste activiteit "het verwerven van gegevens" levert in de praktijk de grootste problemen op bij iedere dienst, van welke natie dan ook.

De benodigde informatie wordt, behalve van NAVO-zijde niet aangeboden, doch moet worden gezocht met alle hiervoor bruikbare middelen.

/Om ons te ...

Om ons te beperken tot de Nederlandse militaire inlichtingendiensten kan worden gesteld, dat de nationale verwerving voornamelijk plaatsvindt met een beperkt aantal eigen bronnen, met technische hulpmiddelen, via relaties met buitenlandse zusterdiensten en uit open bronnen. Daarnaast nog de producten van het nationale verwervings-orgaan, de inlichtingendienst buitenland, welke tot taak heeft het verzamelen van gegevens betreffende het buitenland, welke voor de regering van belang kunnen zijn.

Deze totaliteit aan verworven gegevens wordt systematisch beoordeeld.

Deze methodische evaluatie, waarbij zowel gegeven als bron worden beoordeeld, is een absolute noodzaak om te komen tot wat verstaan wordt onder inlichtingen.

Waar het buiten het kader van deze oriëntatie zou vallen om in detail in te gaan op de technieken welke worden gebruikt, meen ik er goed aan te doen om nu Uw aandacht te vestigen op de "verspreiding" van informatie, of wel de rapportage.

De militaire inlichtingendiensten verzorgen - ieder binnen de grenzen van het eigen takenpakket - zowel periodieke als incidentele rapportage aan nationale afnemers. Daarenboven wordt een bescheiden aandeel geleverd in de informatie-verzorging ten behoeve van NAVO-organen die, zoals ik al zei, afhankelijk zijn van rapportage door de lidstaten.

D. KANTTEKENINGEN BIJ DE STRUCTUUR

Om nu een oordeel te kunnen vellen over doelgerichtheid en doelmatigheid dient een antwoord te worden gevonden op de volgende vragen:

- is het verwerkings-potentieel in kwantitatieve en kwalitatieve zin voldoende om in de gemiddelde informatie-behoefte te voorzien?
- is de huidige structuur in staat een doelmatige inlichtingen-produktie te verzorgen?
- wordt bij de huidige structuur en werkwijze de informatie-verzorging voor het hoogste beleids- en planningsniveau in voldoende mate gegarandeerd?

/Ik meen ...

Ik meen te mogen stellen dat het beschikbare verwerkings-
potentieel redelijk voldoende moet worden geacht. Waar de
huidige structuur gebaseerd is op het krijgsmachtdeel
gebonden zijn, legt elk der diensten zich toe op de voor
zijn krijgsmachtdeel bestaande specifieke behoeften.

Ten aanzien van interservice-onderwerpen, zoals militaire
strategie en beoordelingen van de algemene militaire situatie,
doch ook bij de niet strikt militaire onderwerps-sectoren,
is goed overleg dan ook een eerste vereiste.

De samenwerking tussen de hoofden van de militaire inlichtingen-
diensten o.a. in het regelmatig bijeenkomende Comité II is
dusdanig, dat voldoende waarborg is ingebouwd om een alleszins
aanvaardbare werkwijze mogelijk te maken.

Daarenboven vindt coördinatie tussen de Binnenlandse-, Buitenlandse
en Militaire Inlichtingen- en Veiligheidsdiensten plaats.

in het Comité Verenigde Inlichtingendiensten Nederland, onder
voorzitterschap van de in het KB genoemde coördinator.

Rest nog de vraag of de informatie-voorziening voor de defensie-
top, voor wat betreft militaire inlichtingen-aspecten, in vol-
doende mate is gewaarborgd. Meer in het bijzonder ten behoeve
van juist deze informatie-voorziening ligt het in de bedoeling
in de toekomstige Defensie-Staf een "inlichtingen-element"
Defensie Staf te creëren, dat in staat is een geïntegreerd
inlichtingenbeeld op te bouwen, gebaseerd op geëvalueerde
gegevens van de drie militaire inlichtingendiensten en uit
relevante rapporten/studies uit andere bronnen en dit
geïntegreerde inlichtingenbeeld te beoordelen op de operationele
betekenis. Tevens zou het hoofd van dit element de bevoegdheid
moeten hebben om - waar nodig - de werkzaamheden van die
diensten ten behoeve van de inlichtingenvoorziening van de
Defensie-Staf te coördineren.

/III CONTRA-...

III. CONTRA-INLICHTINGEN

Mocht ik mij tot nu toe beperkt hebben tot het aspect "inlichtingen", thans acht ik het nuttig over te gaan tot de behandeling van het tweede gebied n.l. dat der CONTRA-INLICHTINGEN.

Het KB stelt terzake dat de militaire inlichtingendiensten - ieder voorzover het hun eigen krijgsmachtdeel betreft - tot taak hebben het inwinnen van gegevens, welke nodig zijn voor het treffen van maatregelen:

1. ter voorkoming van activiteiten, die ten doel hebben de veiligheid of paraatheid van de krijgsmacht te schaden;
2. ter beveiliging van gegevens binnen de krijgsmacht, waarvan de geheimhouding geboden is;
3. ter bevordering van een juist verloop van mobilisatie en concentratie der krijgsmachten.

Ik wil hierbij onderscheiden:

- A. de veiligheidstaak;
- B. de eigenlijke contra-inlichtingentaak.

A. DE VEILIGHEIDSTAAK

Onder veiligheid wordt in dit verband verstaan een toestand waarbij:

1. geklassificeerde gegevens betreffende de gevechtswaarde van de krijgsmacht niet in handen van onbevoegden kunnen vallen;
2. sabotage, spionage of subversieve activiteiten niet kunnen plaatsvinden.

Waar elke commandant verantwoordelijk is voor de veiligheid binnen zijn onderdeel moet v.w.b. dit gedeelte van de opgedragen taak gedacht worden aan maatregelen te treffen door die verantwoordelijke commandant in het kader van de richtlijnen gegeven door de militaire inlichtingendiensten.

Het formuleren van deze zo noodzakelijke richtlijnen omvat het geven van aanwijzingen omtrent de inzet van

/personeel, in ...

personeel, in hoeverre dit geklassificeerde functies mag bezetten, danwel geklassificeerde stukken mag behandelen. In het bijzonder verdient daarbij aandacht de indeling van dienstplichtigen, die alleen al door het feit dat zij, wanneer een bepaalde opleiding wordt gegeven, als het ware automatisch daar terecht komen, waar kennisneming van geklassificeerde zaken noodzakelijk is.

Andere richtlijnen hebben betrekking op de beveiliging van materieel.

Niet alleen op de beveiliging van geklassificeerd materieel, maar evenzeer op de beveiliging van zeer kostbaar en/of moeilijk vervangbaar materieel.

Vanzelfsprekend dient eveneens gedacht te worden aan de grote hoeveelheid geklassificeerde documenten omtrent de behandeling waarvan, zoals verzending, opleg en kennisname richtlijnen noodzakelijk zijn. Theoretisch is het geven van richtlijnen op al deze gebieden niet zo moeilijk, anders wordt het echter, wanneer wij als praktijk-omstandigheid in aanmerking nemen, dat zoveel mogelijk personeel zoveel mogelijk functies moet kunnen bekleden o.a. om het personeel optimale kansen te kunnen bieden.

De richtlijnen dienen dus een compromis te vormen tussen twee uitersten: maximale veiligheid en maximale inzetmogelijkheid.

Ook bij de beveiliging van materieel is het basis-recept eenvoudig: zorg dat er nimmer onbevoegden kunnen beschikken over geklassificeerd, kostbaar of moeilijk vervangbaar materieel en creëer daartoe een maximale beveiliging en bewaking.

Hier nu is de moeilijkheid en U kent deze: bewaking kost veel personeel en behoort tot de vervelendste taken die men militairen - en zeker de dienstplichtigen - kan opdragen. Wel biedt een uitwijken naar technische beveiligings-middelen enig soulaas.

. /Voor richtlijnen ...

Voor richtlijnen op het gebied van documenten-veiligheid geldt in zekere mate ook wat eerder werd gezegd over personeel en materieel.

Maximale beveiliging van documenten impliceert dat er zeer moeizaam mee gewerkt kan worden. Toch moeten deze documenten praktisch hanteerbaar blijven, derhalve wederom een streven naar een compromis.

Voor wat betreft de noodzakelijke contrôle op de uitvoering brengt dit mede, dat het contra-inlichtingenpersoneel zich heeft af te vragen wat werkelijk haalbaar is voor de verantwoordelijke commandant, daarnaast of dit haalbare voldoende is. Wordt dit laatste ontkennend beantwoord, dan dienen zij de commandant nader te adviseren hoe het noodzakelijke alsnog kan worden bereikt. Een zodanige werkwijze is slechts mogelijk, indien door de contra-inlichtingen-specialisten een volledige veiligheidsanalyse van het betrokken object wordt gemaakt.

Hiermede maak ik als het ware een automatische overgang naar wat ik eerder noemde:

B. DE EIGENLIJKE CONTRA-INLICHTINGENTAAK

Daaronder verstaan wij het verwerven van gegevens en het verwerken daarvan tot inlichtingen betreffende spionage, sabotage en subversieve activiteiten, bedreven door, of ten gunste van vreemde mogendheden alsmede bedreven door extremistische, politieke organisaties.

Veiligheidsanalyses van de objecten, óók wel genoemd beoordelingen of appreciaties zijn een eerste voorbeeld, die der zogenaamde militaire sleutelpunten een tweede. Bij de analyses blijvende, passen als derde in deze groep de beoordelingen der territoriale gezagsgebieden ten behoeve van de territoriale commandanten. Déze toch zijn naast hun beveiligingstaken ten opzichte van objecten en sleutelpunten, in oorlogstijd verantwoordelijk voor de beveiliging van het gehele

/gezagsgebied, ...

gezagsgebied, die van de mobilisatie en de concentratie der strijdkrachten in het bijzonder.

Een tweede taak hangt samen met de activiteiten van de inlichtingendiensten van de potentiële tegenstander.

Zoals bekend mag worden geacht zijn deze diensten zeer actief. Bij hun activiteiten beschikken zij over zeer ruime personele en materiële middelen. Bovendien is hun onderlinge samenwerking goed en worden de voornaamste activiteiten strak gecoördineerd en feitelijk vanuit de centrale diensten der USSR geleid.

Waar nu de vijandelijke diensten zowel gebruik maken van officiële vertegenwoordigers (al of niet met diplomatieke status), handelsmissies, zakelijke vestigingen als van normale agenten, volgen hieruit voor de Nederlandse veiligheidsdiensten vele taken. Binnen het raam der militaire veiligheid o.a. waken tegen loslippigheid, slordigheid met documenten e.d. Vervolgens de meer directe taken: nagaan of niet gepoogd wordt om door middel van agenten militaire gegevens te bemachtigen, volgen en observeren van officiële militaire vertegenwoordigers (of het hun toegevoegde personeel).

Als nevengebied ware nog te noemen de technische maatregelen ter voorkoming of onderkenning van o.a. af luistermethoden door de vijandelijke diensten.

Vervolgens zou ik gaarne iets willen zeggen over de agitatie tegen en in de krijgsmacht.

Allereerst dit: het is duidelijk dat in het algemeen de agitatie tegen de krijgsmacht - daar deze voornamelijk wordt bedreven vanuit een politiek danwel levensbeschouwelijk standpunt - géén zaak is voor de krijgsmacht-inlichtingendiensten. Niettemin is het helaas zo dat enkele kleinere groeperingen actief in het veld der agitatie tevens - of voornamelijk - ageren binnen de krijgsmacht. In het bijzonder dient hierbij gerekend te

/worden met het ...

worden met het feit dat agitatoren bij voorkeur hun agitatie bedrijven onder dekmantel.

De agitatie vindt dus zelden of nooit plaats als afzonderlijk fenomeen, doch wordt voor een groot deel bedreven onder het mom van bijvoorbeeld zogenaamd VVDM-activiteiten. Hoe uiteenlopend de achtergronden van waaruit de agitatie in de onderdelen ook wordt bedreven, als grootste gemene deler zien wij meestal een aantasting van het moreel.

Vanzelfsprekend ligt het accent voor het contra-inlichtingenpersoneel hier nog meer op het adviseren van commandanten en het observeren of en zo ja bepaalde veiligheids-risico's, bijvoorbeeld ten aanzien van de beveiliging van materieel en documenten, worden gelopen, dan in het verkrijgen van primaire gegevens.

Ook voor wat betreft de militaire contra-inlichtingen-diensten dienen wij een oordeel te vellen over de doelgerichtheid en de doelmatigheid. Voor wat betreft de doelgerichtheid is dit niet zo moeilijk. De eisen te stellen aan een goede militaire veiligheid zijn duidelijk, terwijl over de noodzaak daarvan geen verschil van mening kan bestaan.

Ook de vijandelijke inlichtingen-activiteiten en de agitatie zijn gekende grootheden.

Alhoewel de doelmatigheid zich minder goed doet beoordelen, staat in elk geval vast dat de toelevering van gegevens door de BVD als goed kan worden beoordeeld, terwijl ditzelfde geldt voor de coördinatie met de BVD en die van de diensten onderling.

MINISTERIE VAN DEFENSIE
STAF CUS/BLS
=====

classificatie:

~~CONFIDENTIEEL~~
1/6/02/ind/1000

KABINET

Datum : 8 JAN. 1976

Onderwerp: *Briefing opzet mil. ind.
dienst*

Achtereenvolgens
naar:

Punt ~~(om)~~ 4.1

Notulen 970.465 vergadering

van

nr

Ind. V. H. A.

4.1. Briefing opzet militaire inlichtingsdiensten
Ref. Loco SG nr 2966/75 dd 16-12-75

CONFIDENTIEEL

Het comité bevreemdt de gevolgde procedure als gesteld in referete, aangezien vice admiraal b.d. Kruimink (Vz CVIN) onderwerpelijk door het comité VCS goedgekeurde briefing, waarin de door de politieke leiding gemaakte opmerkingen terzake zijn verwerkt, zonder commentaar heeft aanvaard en -zoals in referete blijkt- nu deze briefing minder geschikt acht.

Na een korte discussie besluit het comité dat:

- de chef gez staf terzake contact zal opnemen met Vz CVIN om bovenstaande visie van het comité over te brengen,
- de chef gez staf contact zal opnemen met de Loco SG om na te gaan of de in referete onder de punten 1 t/m 5 gedane suggesties de instemming hebben van mindef, zo ja dan dient de aldus herschreven briefing via het comité VCS aan mindef te worden aangeboden, zo nee dan dient allereerst het standpunt van mindef terzake te worden gevraagd en indien dit niet tijdig mogelijk is, dan ware de datum van vergadering op 7 januari a.s., tussen Loco SG- Vz CVIN en Comité II, uit te stellen.

MINISTERIE VAN DEFENSIE
SECRETARIS-GENERAAL

17 DEC. 1975

Nummer: 2966/75

75-200/14685

Gravenhage, 16 december 1975

Onderwerp:

Briefing voor de Vaste
Commissie voor de
Inlichtingen en Veiligheids-
diensten.

NOTA, bestemd voor:

- de minister
- i.a.a.
- de secretaris-generaal
- de voorzitter comité VCS
- de directeur voorlichting
- alsmede aan
- de coördinator van de inlichtingen
en veiligheidsdiensten

Distributie	
Gez. Staf vcs	
CMS	/
CGS	/
CLS	/
PY. HATO	
BZ/DNW	
M.R.	
P.R.	
COVEK	

Hierbij moge ik het volgende berichten.

Over de lezing, de opzet en werkwijze van de militaire inlichtingendiensten t.b.v. het gesprek met de vaste commissie voor de inlichtingen- en veiligheidsdiensten had ik een gesprek met vice admiraal b.d. Kruimink. Tijdens dit gesprek zijn wij tot de conclusie gekomen dat deze lezing minder geschikt lijkt om gehouden te worden voor deze vaste kamercommissie. Naar onze mening zou het een kort en krachtig, wellicht populair verhaal moeten worden over wat de inlichtingendiensten bij de krijgsmacht feitelijk doen. Het verhaal zou er wellicht als volgt kunnen uitzien.

1. Een kleine en simpele inleiding over de noodzaak van de militaire inlichtingendiensten en het desbetreffende Koninklijk besluit.
2. Een omschrijving van de organen bij de KM die zich met deze werkzaamheden bezig houden, waarbij men vertelt wat men feitelijk doet en hoe men gegevens verwerkt.
- Hetzelfde zou als punt 3 en 4 vermeld moeten worden voor resp. de landmacht inlichtingendienst en de luchtmacht inlichtingendienst.
5. Daarna zou deze inleiding vervolgd kunnen worden met wat informatie over het antecedentenonderzoek/het signaleren.

Dit geheel zou naar onze mening voldoende gespreksstof opleveren voor de vergadering van deze commissie.

Er zullen naar verwacht wordt wel kritische vragen gesteld worden over b.v. de samenwerking met de andere inlichtingendiensten, waarom de burgers bij Defensie door de militaire inlichtingendiensten worden gescreend en in dit kader ook de vraag welke gegevens men opslaat en voor hoelang.

In verband met het bovenstaande heb ik tesamen met de coördinator inlichtingen- en veiligheidsdiensten Comité II uitgenodigd voor een bespreking teneinde een briefing in de geest van het bovenstaande tot stand te brengen. Deze vergadering vindt plaats op 7 januari a.s.

DE LOCO SECRETARIS-GENERAAL,

MINISTERIE VAN DEFENSIE

SECRETARIS-GENERAAL

Nummer: 2966a/76

Gravenhage, 8 januari 1976

Onderwerp:

Briefing voor de Vaste
Commissie voor de
Inlichtingen en Veiligheids-
diensten.

76-200/151

NOTA, bestemd voor:

de Minister

i.a.a.

de Secretaris-Generaal

de Voorzitter Comité VCS

de Directeur Voorlichting

Bureau alg. beleidszaken

alsmede aan

de Coördinator van de inlichtingen
en veiligheidsdiensten

*In overz. v/s
uitg. mlt. m*

Jan 8/76

T. de Vries

Met verwijzing naar mijn nota van 16 december 1975 bericht ik U dat ik tesamen met Vice admiraal b.d. Kruimink en Drs Barth heb gesproken met Comité II over de briefing voor de Vaste commissie voor de inlichtingen en veiligheidsdiensten. De opdrachten conform het gestelde in mijn bovengenoemde nota zijn uitgegeven.

Tijdens de bespreking heb ik de heren verteld wat de Vaste commissie verwacht, t.w. de eerste kennismaking moet goed zijn (met de BVD bestaat een uitstekende vertrouwensrelatie; hoofd BVD geeft op elke vraag een antwoord. In gevallen waarin hij dit niet kan motiveert hij zijn afwijzing). Er mag geen sfeer ontstaan dat men iets achterhoudt. Belangstelling bestaat er voor de inlichtingen-sector, de contra-inlichtingen-sector en het signaleren.

Voorts kunnen er vragen worden verwacht hoe men samenwerkt in bondgenootschappelijk verband, hoe men onderling samenwerkt en wat de relatie is met de BVD. Tenslotte vragen over de omvang verantwoordelijkheden en financiering van de diensten. (mededelingen van de heer Van Thijn).

Donderdag 15 januari a.s. zullen in hetzelfde gezelschap de verschillende bijdragen worden besproken.

Ten aanzien van de briefing zelf heb ik nog de volgende punten.

1. Waar wordt de briefing en het gesprek met de Vaste commissie gehouden, op het Ministerie of in het Kamergebouw. Mijn voorkeur gaat uit naar de eerste mogelijkheid (dit is ook de visie van Vice admiraal b.d. Kruimink) Gaarne hierover Uw beslissing.
2. Vice admiraal b.d. Kruimink is gaarne bereid aan de bijeenkomst deel te nemen. Hij vroeg zich af of aan de voorzitter zulks moet worden bericht.

ALC G S BLS

20/13/j/76/101

13 JAN. 1976

23.16.5

41 08 03 93573 43

- 2 -
ALC

3. U deed mij weten dat U de algemene inleiding wil laten houden door de officier die in de staf van de CDS belast wordt met de coördinatie van de militaire inlichtingendiensten. Deze officier is naar ik begrijp nog niet aangewezen. Ik stel U daarom voor zulks te laten doen door de voorzitter van Comité II, kolonel Floor, die daartoe bereid is. Gaarne Uw beslissing.

CDS adit
dit advies
afgehandeld.
114

DE LOCO SECRETARIS-GENERAAL,

CDS 12/1: Vice Adm.
Kommunis 2df.

114

Agendapunt: 4:1: ~~AF~~..

STAF CGS/BLS

Classificatie confidentieel.

Afdeling/
Sectie ... Inl

(COMITE VCS-A

~~XXXXXXXXXX~~

d.d. 5. jan. '76.

FICHE t.b.v. vergadering ~~XXXXXXXXXX~~

(.....)

ONDERWERP: Brèfing voor Vaste Kamercommissie
inlichtingen/veiligheidsdienst

Steller: lkol C. Kloos

Datum : 31 dec '75

Achtereen-
volgens naar

Afd/Sie-hfd

Sous-Chef

P1v CGS/BLS

Chef Kabinet

CGS/BLS

A. VOORGESCHIEDENIS

1. Voor de vaste kamercommissie voor de inlichtingen- en veiligheidsdiensten dient een lezing te worden gehouden met als onderwerp opzet en werkwijze van de militaire inlichtingendiensten.
2. Op 1 oktober jl. werd door Vz-Co II een concept voorgedragen voor Mindef; hierbij waren o.m. Vz-CVCS en Vz-CVIN (vice-admiraal b.d. Kruijnk) aanwezig.
3. De, uit deze "proefbriefing" voortgekomen commentaren werden verwerkt in een nieuwe versie. Deze werd d.d. 3 november jl. goedgekeurd door CVCS en aan Mindef aangeboden (RA I).
4. Loco SG heeft nu per brief kenbaar gemaakt dat hij de voorliggende tekst heeft besproken met Vz-CVIN en dat zij deze "minder geschikt" achten. Hij wenst op 7 januari '76 met Vz-CVIN en Co II een nieuwe tekst voor de lezing op te stellen (RA II).

B. PROBLEEMSTELLING

CGS dient een standpunt in te nemen m.b.t. de behandeling van de lezing "opzet en werkwijze van de militaire inlichtingendiensten".

C. BESCHOUWING

1. V.w.b. inhoud

De voorliggende tekst is uiteraard een compromis doch heeft de instemming van de Chefs van Staven.

Het behoeft geen betoog dat ook andere benaderingen kunnen worden gekozen, doch in alle gevallen zal vooral tijdens de discussie volgend op de voordracht blijken welke punten naar het oordeel van de kamercommissie nader moeten worden belicht.

De verwachte vraagstelling (vide RA II, voorlaatste alinea) behoeft niet te leiden tot een zwaartepuntvorming in de tekst. Dit ware zelfs af te raden aangezien daarmee de balans in deze eerste, algemene orientatie bij voorbaat zou kunnen worden verstoord.

2. V.w.b. gevolgde procedure

Aangezien de kamercommissie zich qualitate qua bezighoudt met de inlichtingendiensten zoals omschreven in KB 437, kan mogelijk worden betwijfeld of de behandeling in de lijn Co II - CVCS had behoren plaats te vinden. Wellicht zou een initiële behandeling in een beperkt CVIN-verband meer voor de hand hebben gelegen.

Aangezien echter de militaire inlichtingendiensten de facto overeenkomen met de inlichtingen en veiligheidsorganen in de krijgsmachtdeelstaven is de betrokkenheid van de Chefs van Staven evident.

Waar bovendien Vz-CVIN bij de "proeflezing" aanwezig was is een adequate coördinatie zeker mogelijk geweest.

Het wekt bevreemding dat nu "achteraf" door loco SG tezamen met Vz-CVIN de cyclus opnieuw wordt gestart, terwijl Vz-CVIN in eerste instantie geen commentaar heeft geleverd.

Daarenboven wordt nu Co II buiten (Vz-)CVCS om in een hernieuwd overleg betrokken.

(Niet de leden van Co II, doch de hoofden van MARID, LAMID en LUID zouden voor dit gesprek kunnen worden uitgenodigd).

De door loco SG en Vz-CVIN gevolgde werkwijze wekt misverstanden in de hand terwijl uit praktische overwegingen een hernieuwde goedkeuring (van een aangepaste of nieuwe tekst) door CVCS wenselijk moet worden geacht.

D. CONCLUSIES

1. Het door loco SG gefinitieerde, hernieuwde overleg werkt vertragend en zal naar verwachting geen kwalitatieve verbetering opleveren.

2. Een (in dit geval) gebrekkige communicatie tussen Vz-CVIN en CVCS alsmede tussen Vz-CVCS en loco SG leidt tot misverstanden.

E. VOORSTEL STANDPUNT CGS

1. Overleg Vz-CVCS - loco SG met voorstel huidige, door CVCS goedgekeurde tekst te handhaven en vergadering van 7 januari te doen vervallen (waarbij loco SG en Vz-CVIN voorstellen kunnen doen m.b.t. discussiepunten welke in elk geval dienen te worden voorbereid).
2. Indien loco SG persisteert, te streven naar uiteindelijke behandeling door CVCS waarbij loco SG en Vz-CVIN aanwezig kunnen zijn.

Van de Chef
van de
Generale Staf

SOED P
AANTEKENING

bij CVCS 5/1.76

's-Gravenhage,

de 19

Comité heeft bezwaren tegen deze gang van zaken.

CS-gez staf zal CVIN en loco SG van die bezwaren op de hoogte brengen.

Standpunt (óók door leden Comité II bij ev vergadering 7.1.76 in te nemen):

- Nieuwe tekst, indien Mindef ~~zst~~ zelf dat wenst
- Concept van een ev nieuwe tekst wederom via CVCS

Wijze (ind) / Verhah

a. Punt 4.1.: Briefing opzet militaire inlichtingendiensten
Ref.: Loco SG nr. 2966a/76 dd. 6-1-'76.

De Voorzitter overhandigt de leden een foco van referte.
Degevraagd door CLS deelt de Voorzitter mede dat de herschreven briefing, alvorens deze aan MINDEF zal worden voorgelegd, eerst zal worden besproken in het Comité. Het Comité geeft er de voorkeur aan dat CVIN deze briefing geeft. De Voorzitter zal CVIN verzoeken of hij hiertoe bereid is.
M.b.t. het gestelde in de 1e zin van punt 3. van referte, hetgeen een nieuw gegeven geacht wordt, zal de Voorzitter nadere informatie inwinnen bij MINDEF

971-1.a.
ACTIE:
VCVCS

971-1.b.
ACTIE:
VCVCS

CONFIDENTIEEL

KORT VERSLAG

bespreking lezing "Taak en werkwijze militaire inlichtingendiensten"
gehouden op 15 januari 1976 te 10.00 uur, Plein 4.

AANWEZIG:

Mr. Ch. L.M. Schaepman	- Loco SG - voorzitter
VADM b.d. F.E. Kruijnk	- Coördinator Inlichtingendiensten
KTZ H.W. Rutgers	- H MARID
→ Kol.G.C. Floor	- H LAMID
Kol.B.C. Ruys	- H LUID
Drs.D.J. Barth	- BAB
Ltkol.H. Breeman	- VCS - secretaris

Uitvoeringsregeling lezing.

1. Voorzitter deelt mede dat op voorstel van Mindef de Coördinator wordt verzocht de inleiding van de lezing te verzorgen. Nadat de Coördinator zich hiertoe bereid verklaart, wordt het voorstel bij acclamatie aangenomen.
2. Voorzitter deelt mede dat locatie bijeenkomst met de Vaste Commissie voor Inlichtingen en Veiligheid (VCIV) nog nader zal worden vastgesteld.
3. Vergadering besluit dat:
 - a. bij de presentatie van deze lezing naast Mindef slechts de voorzitter en de leden van deze vergadering aanwezig zullen zijn;
 - b. geen afschriften van de lezing zullen worden verstrekt aan V.C.I.V., noch vooraf, noch achteraf;
 - c. wellicht een generale repetitie zal worden gehouden indien de Minister zulks wenst;
 - d. de concept briefing door tussenkomst van het CVCS aan de Minister zal worden aangeboden.
4. Voorzitter zegt toe een regeling te treffen met de griffier over het al dan niet vastleggen van de gesprekken tijdens de bijeenkomst. (N.B.: dit is de autonomie van de Commissie).

Inleiding lezing.

5. Coördinator geeft overzicht inhoud van de inleiding, die (globaal) de volgende punten zal bevatten:
 - a. doel, c.q. motivering bestaan militaire inlichtingendiensten;
 - b. toelichting KB 437;
 - c. motivering bestaan van de drie diensten;
 - d. de taken van deze diensten;
 - e. samenwerking in nationaal en internationaal verband;

CONFIDENTIEEL

CONFIDENTIEEL

- f. activiteiten radio inlichtingendiensten;
 - g. samenwerking met BVD (antecedentenonderzoek) en IDB (verwerving);
 - h. inlichtingenelement Defensiestaf
6. Voorzitter stelt vervolgens de bespreking van de bijdragen aan de orde.

Bijdragen lezing.

7. Naast de overeengekomen tekstwijzigingen worden de samenstellers van de bijdragen verzocht - rekening houdend met het gestelde in pt 5 hierboven - de volgende aanwijzingen in acht te nemen:

a. KM:

- (1) pt 5: verwervingsbronnen te laten vervallen
- (2) pt 8: A en B onderzoeken nader toe te lichten.

b. KL:

- (1) INT/pt 3 : aanwijzingen Coördinator aan te brengen;
- (2) INT/pt 5 : opnieuw te formuleren naar werkelijke capaciteit;
- (3) CI/pt 2.b: te herschrijven in de trant van blz 7/8 (KL)
concept inleiding (namen groeperingen cfm Minbuza).
- (4) CI/ blz 9: tekst te reduceren

c. KLu:

- (1) CI/pt 7 : verwijzing naar NAVO-voorschriften te laten vervallen.

d. Allen:

- (1) geen verwijzingen te doen naar voorschriften, tenzij bekend of beschikbaar, doch bij voorkeur te vermijden;
- (2) organigrammen te produceren met aanduiding personeelsbezetting bureaux/secties en kostenaanduiding (naar analogie KLu-bijdrage).

e. Signalering:

- (1) blz 5: tekst te rangschikken naar categorie en cijfermateriaal aan te passen aan gegevens over 1975;
- (2) verschillen in mate van taakoverdracht aan BVD nader toe te lichten;
- (3) antwoord op vraag voor te bereiden m.b.t. criteria antecedentenonderzoek burgerambtenaren defensie t.o.v. normen BVD.

CONFIDENTIEEL

CONFIDENTIEEL

- 3 -

- (4) M.b.t. pt 7.e. zegt de voorzitter toe enkele aspecten van het antecedentenonderzoek (tussentijdse veranderingen, verweersmogelijkheden) met de CAMP nader te zullen doorspreken, terwijl de coordinator de BVD zal consulteren m.b.t. de verjaringstermijn.

Volgende vergadering.

8. De volgende vergadering wordt vastgesteld op donderdag 28 januari 1976 te 10.00 uur, Plein 4.

De Luitenant-Kolonel

H. BREEMAN

CONFIDENTIEEL

Agendapunt: 4.1.

STAF CGS/BLS
Afdeling/
~~SECRET~~ ... INL/VEIL

Classificatie... **CONFIDENTIEEL**

FICHE t.b.v. vergadering (COMITE VCS A
(LEGERRAAD
(DEFENSIERAAD
(.....) d.d. 9-2-'76.

ONDERWERP: Briefing Vaste Kamercommissie voor Inl. en Veil. diensten

Steller: Kol Floor
Datum : 6 febr 76

Achtereenvolgens naar

Afd/Sie-hfd

*who "B" word eerst
6 16 00 febr. ontbragen.*

Sous-Chef ...

Plv CGS/BLS

Chef Kabinet

CGS/BLS 6/2

Handwritten signature

1. VOORGESCHIEDENIS

- a. De Vaste Kamercommissie Inlichtingen en Veiligheidsdiensten heeft Mindef gevraagd om een briefing met discussie over de militaire inlichtingendiensten.
- b. Het eerste ontwerp werd beoordeeld door Mindef, SG, loco SG en VCS, waarop de tweede editie werd opgesteld.
- c. De tweede editie werd na goedkeuring VCS aan Mindef aangeboden. Dit resulteerde in een nieuwe aanpak onder leiding van loco SG, in samenwerking met Comité II, coördinator (adm.Kruiming) en drs. Barth (vide retro A).

2. PROBLEEMSTELLING

Kan het nieuwe ontwerp worden aanvaard.

3. BESCHOUWING

- a. De nieuwe opzet is een algemene inleiding, te geven door coördinator na het inleidend woord van Mindef zelf. Vervolgens een uiteenzetting van de organisatie en werkwijze door ieder hoofd mil. inl.- en veiligheidsdienst (KM, KL, KLu). Afsluitend behandelt Vz Com. II het antecedentenonderzoek en de signalering (i.p.v. de loco SG).
 - de inhoud der delen werd in een aantal vergaderingen kritisch beschouwd en bijgesteld.
 - de huidige tekst is aanvaardbaar (retro B).

4. CONCLUSIE

De voorliggende tekst is aanvaardbaar.

5. VOORSTEL STANDPUNT CGS

Huidige tekst is aanvaardbaar.

Handwritten notes:
Nov 2000
Commissie
Ab 8 inlichting
Ab 10 inlichting
Ab 1 standpunt

's-Gravenhage, 30 januari

1976

Nr : 76-200/985

Bijlage(n) : 2

Onderwerp: Lezing "Taak en werkwijze
militaire inlichtingendiensten".

Hierbij moge ik U aanbieden een kort verslag van de bespreking over bovengenoemd onderwerp, gehouden op 28 januari l.l. (zie bijlage A), alsmede het BAB-concept openingswoord, Minister van Defensie (zie bijlage B), dat op de volgende vergadering zal worden besproken.

DE SECRETARIS

H. Breeman
Luitenant-Kolonel

- AAN:
- de Loco-Secretaris-Generaal
 - de Coordinator Inlichtingen- en Veiligheidsdiensten
 - het hoofd Marine Inlichtingendienst
 - - het hoofd Landmacht Inlichtingendienst
 - het hoofd Luchtmacht Inlichtingendienst
 - het hoofd bureau beleidsaangelegenheden
t.a.v. Drs. D.J. Barth (zonder bijlage B)
 - Lt.Kol H. Breeman

CONFIDENTIEEL

CONFIDENTIEEL

BIJLAGE A behorende bij
VCS nr. 76-200/985
dd. 30 januari 1976

KORT VERSLAG

bespreking lezing "Taak en werkwijze militaire inlichtingendiensten" gehouden op 28 januari 1976 te 10.00 uur Plein 4.

AANWEZIG:

Mr. Ch.L.M. Schaepman	- Loco Secretaris-Generaal (Voorzitter)
VADM b.d. F.E. Kruimink	- Coördinator Inlichtingen en Veiligheids- diensten
KTZ H.W. Rutgers	- HMARID
KOL B.C. Ruys	- HLUID
LTKOL Lach de Bère	- Plv. HLAMID
Drs. D.J. Barth	- BAB
LTKOL H. Breeman	- VCS (Secretaris)

Notulen bespreking 15/1/76

1. De Voorzitter stelt het verslag van de bespreking op 15 januari j.l. aan de orde. De vergadering heeft daarover geen opmerkingen en gaat over op bespreking van de bijdragen.

Bijdragen

2. De Coördinator stelt voor het eerste gedeelte van de inleiding te verwerken in een openingswoord uit te spreken door de Minister. Drs. Barth zegt toe dit gedeelte te verzorgen, waarbij tevens andere sprekers zullen worden geïntroduceerd.

3. Naast de overeengekomen tekstwijzigingen wordt besloten de volgende aanwijzingen in de bijdragen te verwerken:

a. Inleiding algemeen:

(1) De omvang van deze bijdrage te comprimeren (geldt tevens voor alle bijdragen).

CONFIDENTIEEL

- (2) Blz. 2/3. De relatie hoofden van diensten met resp. MINDEF en hun Chefs van Staven nauwkeuriger te formuleren.
 - (3) Benaming diverse organen van de diensten te normaliseren.
 - (4) Blz. 7. De alinea's m.b.t. de KL en KLu te rangschikken naar krijgsmachtdeel.
 - (5) De formulering van de introductie van de volgende spreker te wijzigen.
- b. KM bijdrage:
- (1) Pt. 5: De behandeling van dit onderwerp over te laten aan Coördinator.
- c. KL bijdrage LAMID:
- (1) Blz. 2: Het luchtfotografiebesluit niet te noemen.
 - (2) Blz. 2: Het interservice aspect van de cursussen te benadrukken zonder nadere specificatie van de soort cursussen.
- d. KL bijdrage Sectie/Inlichtingen:
- (1) Pt. 6: De tekst te herzien.
- e. KL bijdrage CI:
- (1) In het algemeen de samenwerking met de BVD te accentueren.
- f. KL bijdrage Antecedentenonderzoek en Signalering:
- (1) Onder uitstel behandeling van deze bijdrage het concept terzake opgesteld door de Voorzitter te bestuderen.

CONFIDENTIEEL

- 3 -

g. KLu bijdrage:

- (1) Organigram: Jaarlijkse personeelskosten niet te vermelden doch de diensten dienen deze cijfers wel beschikbaar te houden.

Besluiten

4. De gegevens vermeld in de documenten inzake achtergrond informatie t.b.v. de Minister zullen door de Voorzitter en Drs. Barth worden gecoördineerd en in één document worden verwerkt.
5. De volgende vergadering wordt vastgesteld op dinsdag 3 februari a.s. te 09.30 uur in kamer A-8, Plein 4.

De Luitenant-Kolonel

H. BREEAMAN

CONFIDENTIEEL

Inleidend woord van de minister (concept-BAB)

Mijnheer de voorzitter,

Dit is de eerste keer dat een ontmoeting plaats vindt tussen Uw commissie en de hoofden van de militaire inlichtingendiensten. De uiteenzettingen die zullen worden gegeven en de beantwoording van de door U te stellen vragen zullen naar ik verwacht, een goed inzicht geven in wat op het gebied van het militair inlichtingenwerk in Nederland wordt verricht. Ik acht het een goede zaak dat aldus de parlementaire controle op dit deel van de overheidstaak duidelijker gestalte krijgt. Het opbouwen van een vertrouwensrelatie tussen Uw commissie en de militaire inlichtingendiensten lijkt mij des te meer gewenst, omdat inlichtingenwerk door het publiek vaak met enig wantrouwen wordt bekeken. Naar uit recente publicaties blijkt, is dit wantrouwen in sommige gevallen helaas ook terecht. Het is op zich ook wel begrijpelijk, omdat het inlichtingenwerk nu eenmaal grotendeels in het geheim wordt verricht. Alleen een zo groot mogelijke openheid kan hierop het antwoord zijn. Daarmee zullen wij U dan ook tegemoet treden.

U zult er begrip voor hebben dat niet alles wat U te horen zult krijgen, geschikt is voor gebruik buiten Uw commissie. Ik zou het dan ook zeer op prijs stellen als U aan dit overleg hetzelfde vertrouwelijk karakter wilt geven, dat, naar ik vernam, Uw gesprekken met de BVD kenmerkt.

Het verheugt mij dat ook de coördinator voor de inlichtingen- en veiligheidsdiensten, die zoals U weet onder het minister van Algemene Zaken ressorteert, in ons midden is. Zijn aanwezigheid symboliseert als het ware de samenwerking tussen de militaire diensten onderling en tussen deze en de niet-militaire inlich-

tingendiensten. De coördinator zal U zo dadelijk een algemene inleiding over de plaats en de betekenis van de militaire inlichtingendiensten geven, waarna achtereenvolgens de hoofden van de marine-, landmacht- en luchtmachtinlichtingendienst U zullen informeren over de taak en werkwijze van hun diensten.

Na deze inleidingen staan wij uiteraard gaarne te Uwer beschikking om Uw vragen naar beste weten en kunnen te beantwoorden.

Graag wil ik dan nu Uw aandacht vragen voor de coördinator voor de inlichtingen- en veiligheidsdiensten, de heer Kruijnk.